

Nowa Biblioteka
nr 4 (19), 2015

Beata Urszula Przewoźnik

Zakład Kultury Czytelniczej i Informacyjnej
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej
Uniwersytet Śląski w Katowicach
e-mail: bbeata.p@poczta.onet.pl

**NA POGRANICZU KULTUR I NARODÓW. KULTURA – SZTUKA –
EDUKACJA (SANOK, 24-26 WRZEŚNIA 2015 R.)**

W Sanoku, w dniach 24-26 września 2015 r., Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jana Grodka (PWSZ) zorganizowała po raz trzeci konferencję *Na pograniczach kultur i narodów*¹. Tegoroczne obrady przebiegały pod hasłem *Kultura – sztuka – edukacja*. Tematyka spotkania obejmowała bardzo szeroki wybór zagadnień: od muzyki, literatury, filmu, etnografii, historii, folkloru przez działania edukacyjne różnorodnych instytucji kultury i sztuki (bibliotek, muzeów i galerii) w różnych sferach, po współczesną problematykę społeczną i kulturalną.

Konferencja miała charakter międzynarodowy, oprócz referentów z całej Polski (Białegostoku, Bydgoszczy, Czudcu, Katowic, Krakowa, Lublina, Olsztyna, Rzeszowa, Suwałk, Szczecina, Warszawy i oczywiście Sanoka), wystąpili goście ze Słowacji oraz z Ukrainy. Polskę reprezentowali przedstawiciele 18 instytucji i ośrodków z: Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie, Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy, BWA Galerii Sanockiej, Miejskiej Biblioteki

¹ Po raz pierwszy konferencja miała charakter międzynarodowy.

Publicznej im. Grzegorza z Sanoka w Sanoku, Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku, Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach, Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Jana Grodka w Sanoku, Pedagogium Wyższej Szkoły Nauk Społecznych w Warszawie, Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Uniwersytetu Rzeszowskiego, Uniwersytetu Szczecińskiego, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Uniwersytetu w Białymstoku, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Uniwersytetu Warszawskiego, Zespołu Szkół w Czudcu. Goście zagraniczni przyjechali z 12 ośrodków: Akademii Ostrogskiej, Charkowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Wasyla Karazina, Dyplomatycznej Akademii Ukrainy w Kijowie, Lwowskiego Narodowego Uniwersytetu Agrarnego, Lwowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Iwana Franki, NGO Ukraińskiego Stowarzyszenia Badań Wspólnoty Europejskiej, Państwowego Uniwersytetu Pedagogiczny im. I. Franki w Drohobyczu, Rówieńskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego, Uniwersytetu Katolickiego w Ružomberku, Uniwersytetu Mateji Beli w Bańskiej Bystrzycy, Uniwersytetu Narodowego im. Lesi Ukrainki w Łucku, Uniwersytetu w Preszowie.

Konferencję otworzył rektor PWSZ w Sanoku, przypominając o inicjatywie, jaka już od trzech lat łączy ludzi z różnych dyscyplin, a interdyscyplinarność staje się podstawą do różnorodnych dyskusji i wniosków. Obrady plenarne rozpoczął Jerzy Nikitorowicz z Uniwersytetu w Białymstoku referatem *Nacjonalizm – patriotyzm – obywatelstwo. Wyzwania edukacji międzykulturowej*, w którym zanalizował paradygmat współistnienia różnorodnych kultur w kontekście narodów, gdyż właśnie na pograniczu sprawdza się powiedzenie „żaden człowiek nie jest dla drugiego człowieka całkiem obcy”. Kolejna referentka Irena Medňanská z Uniwersytetu w Preszowie, kierownik Instytutu Muzyki i Plastyki, w referacie *System ustawicznego kształcenia nauczycieli na Słowacji* dokonała analizy systemu kształcenia, stopni, oceny i możliwości specjalizacji na Słowacji. Switłana Szczudłoz Uniwersytetu Pedagogicznego im. I. Franki w Drohobyczu, w referacie o *Możliwościach i zagrożeniach młodzieży z zachodniego pogranicza Ukrainy w ramach reformy edukacyjnej*, przedstawiła reformę edukacji oraz scharakteryzowała projekt badawczy, jaki realizowała w wybranych ośrodkach (Zielona Góra, Rzeszów, Przemyśl, Drohobycz, Nyiregyhaza (Rumunia)). W ostatnim referacie tej sesji, dotyczącym *Edukacji pracowników socjalnych w Polsce i Republice Słowackiej*, Beata Szluz, reprezentująca PWSZ w Sanoku, omówiła system szkolenia, podstawy

prawne, etykę pracowników socjalnych, regulacje zawodu w Polsce i w Słowacji po 1990 r., odwołując się równocześnie do systemów kształcenia na Ukrainie i w Kanadzie.

Pierwsza sesja tematyczna została poświęcona w całości problematyce muzycznej, zdominowały ją wystąpienia prelegentów ze Słowacji. Zaprezentowano 6 referatów: Karola Medňanský'ego z Uniwersytetu w Preszowie o *Słowackim kompozytorze Juliuszu Kowalskim i jego pedagogiczno-instrumentalnej twórczości*; Renáty Kočišovej z Uniwersytetu w Preszowie o *Kompendiach muzycznych Mikuláša Moyzesa w kontekście życia kulturalnego*; Tatiany Švajkovej z Uniwersytetu w Preszowie, która omówiła *Akademické zborové hnutie východoslovenského regiónu v kontexte celoslovenskej akademickiej zborovej kultury*; Iwony Bodziak z PWSZ w Sanoku, mówiącej o *Powszechnej edukacji muzycznej w perspektywie przeszłości i przyszłości*; Marii Karalus z Uniwersytetu Pedagogicznego im. I. Franki w Drohobyczu, poruszającej zagadnienie *Wydarzeń muzycznych Festiwalu Brunona Schulza w Drohobyczu: praktyka dialogu międzykulturowego*; oraz ostatni, Izabeli Piekarczyk z Uniwersytetu Katolickiego w Ružomberku pt. *Amatorska opera czynnikiem kulturotwórczym miasta Dębica*.

Druga sesja tematyczna dotyczyła problematyki pogranicza polsko-ukraińskiego i silnej roli Brunona Schulza w tym zakresie. Jako pierwsza wystąpiła Wiera Meniok z Uniwersytetu Pedagogicznego im. I. Franki w Drohobyczu prezentując referat *Budowanie ukraińskiej recepcji Brunona Schulza jako narzędzie edukacji kulturowej*, w którym podkreśliła rolę poety bez ojczyzny. Aleksandra Smusz z Uniwersytetu Rzeszowskiego, kontynuując tematykę obrad, w referacie *Tematy tabu w opowiadaniach Brunona Schulza jako przykład sztuki łamiącej bariery społeczne*, zbudowała pojęcie „schulzowania” i zanalizowała tematy trudne w jego twórczości: ułomność, starość, umieranie czy kalectwo. Problematykę Drohobycza wydobyło wystąpienie Artura Cembika z Uniwersytetu Szczecińskiego i jego *Wizja Drohobycza jako fenomenu pogranicza w dylogii Andrzeja Chciuka „Atlantyda” i „Ziemia księżycowa”*. Referent postawił pytanie na czym polega osobliwość tego miasta na pograniczu. Przedstawił życiorys A. Chciuka i poddał analizie jego zapiski o zgodnym świecie trzech narodowości. Kolejny prelegent, Grzegorz Józefczuk, dodał swój głos o Drohobyczu w wystąpieniu *Pogranicze: współpraca i konflikt. O relacjach polsko-ukraińsko-żydowskich na podstawie drohobyckiej gazety „Głos” z okresu międzywojennego (1927-1939)*, w którym omówił periodyk przynoszący informacje o problemach lokalnych, polityce, budżecie, kulturze, rozrywce. Joanna Jabłońska z Uniwersytetu Rzeszowskiego przedstawiła *Pograni-*

cze polsko-ukraińskie w twórczości Marii Bartusówny, omawiając twórczość młodej poetki z Karpat Wschodnich, której dorobek związany był z pięknem gór i przyrody.

Kolejna, trzecia sesja tematyczna kontynuowała problematykę muzyczną. Elżbieta Wtorkowska, reprezentująca Akademię Muzyczną w Bydgoszczy oraz PWSZ w Sanoku, zaprezentowała *Śpiew tradycyjny w oparciu o czynności aparatów funkcyjnych instrumentu głosu*, natomiast Viliam Stanek z Uniwersytetu Mateji Beli w Bańskiej Bystrzycy przedstawił *Realizację projektów poliestetycznych dla studentów konserwatorium*. Kolejne referaty wygłosili przedstawiciele Uniwersytetu Katolickiego w Rużomberku: Wojciech Wiązownicki przedstawił *Niestandardowe wykonawstwo utworów Jana Sebastiana Bacha na zespoły kameralne*, Magdalena Czechowicz scharakteryzowała kompetencje studentów kierunków pedagogicznych w dziedzinie muzyki, natomiast Katarzyna Feret swoje wystąpienie poświęciła właściwemu doborowi piosenek w podręcznikach z serii „Ciekawi świata” wydawnictwa Ope-ron.

W czwartej sesji tematycznej dominowała problematyka historycznoliteracka. Kazimierz Maciąg z PWSZ w Sanoku w wystąpieniu *Wielka Wojna na pograniczach w świetle pamiętników Jana Hupki i Wincentego Dańca* dokonał analizy i porównania świadectwa wojennego, jakie wystawili dwaj pamiętnikarze: Jan Hubka (1866-1952) i Wincenty Albert Daniec (1866-1944). Tomasz Chomiszczak z PWSZ w Sanoku w referacie *Podróż przez/poza granice sztuk. O próbach prozatorskich Zdzisława Beksińskiego* przedstawił mało znany aspekt twórczości omawianego pisarza. Podkreślił w analizie charakterystyczne dla twórcy myślenie obrazami. Próbę przedstawienia *Obrazu wojny polsko-sowieckiej 1919-1920 w sztukach: literaturze, malarstwie i filmie* podjął kolejny referent Michał Ceglarek, z Uniwersytetu Jagiellońskiego, dokonując przedstawienia literatury polskiej (Melchiora Wańkowicza, Stefana Żeromskiego, Leopolda Staffa, Adama Struga, Władysława Broniewskiego, Józefa Czechowicza), rosyjskiej (Włodzimierza Majakowskiego, Diemjana Biednego) oraz obrazu wojny i doświadczeń frontowych w malarstwie (Jerzego Kosssaka *Cud nad Wisłą*, Leona Wyczółkowskiego *Bitwa pod Komarowem*) i filmie (*Dla Ciebie Polsko* (1920) Antoniego Bednarczyka). Dominik Borowski z Uniwersytetu Jagiellońskiego, w wystąpieniu *Kategoria międzykulturowości i regionalizmu w najnowszej prozie dla młodzieży*, podjął się oceny piśmiennictwa dla młodego adresata. Dostrzegł, że w literaturze polskiej po 2000 r. pojawił się nowy typ bohatera młodzieżowego „globalnego nastolatka”. Referat *Pamięć zbiorowa a tekst ustny w muzyce współczesnej. Kontekst*

podkarpacki Andrzeja Sroki z PWSZ w Sanoku był prezentacją twórczości artystów podkarpackich: Tadeusza Nalepy, Stana Borysa, Czesława Niemena i zespołów muzycznych: KSU, Brekout, KULT, T.Love oraz analizą pojęć podkarpackich (nazw, miejsc, znaczeń) występujących w ich utworach (San, Bieszczady, Ustrzyki).

Piątkowe obrady plenarne rozpoczął Andrzej Sadowski z Uniwersytetu w Białymstoku referatem *Narody polityczne a narody etniczne w warunkach Europy Środkowo-Wschodniej*, w którym przedstawił problem nieadekwatności oraz braku zgodności poglądów i pojęć w zakresie narodów politycznych i narodów etnicznych. Yuliia Yemelianova z Uniwersytetu Narodowego im. Lesi Ukrainki w Łucku w referacie *o Perspektywach rosyjskiego projektu społeczno-kulturalnego na współczesnym Krymie* omówiła skład narodowościowy społeczeństwa na Krymie i działania Rosjan zmierzające do zmian etnicznych w tym regionie. Przedstawiła zjawisko "Krymczan" jako trzeciej kategorii, grupy etnicznej na Krymie i intensywność działań rosyjskich po 1999 r. Sergij Trojan z Dyplomatycznej Akademii Ukrainy w Kijowie omówił *Pogranicze Unii Europejskiej: problematyka współczesnych stosunków ukraińsko-polskich, cel badania, analiza zasad i etapów*, dokonał charakterystyki najnowszej fazy tych relacji (po Majdanie) oraz ocenił perspektywy rozwoju stosunków polsko-ukraińskich po 2015 r. Kolejny referent, Walter Żelazny z Uniwersytetu w Białymstoku, odmieniał słowa „polski Żyd” we wszelkich deklinacjach, odnosząc ten problem do czasów Holokaustu. Stwierdził, że „wszystko, co wiemy o Żydach to nieprawda” i pytał o to czy Żydzi należą do kultury polskiej (Krzysztof Kamil Baczyński, Tadeusz Gajcy, Bolesław Leśmian, B. Schulz) czy raczej do kultury pogranicza. Wspólny referat Wasyla Lipczuka i Natalii Lipczuk z Lwowskiego Narodowego Uniwersytetu Agrarnego *Przedsiębiorczość studentów uczelni wyższych Ukrainy a Polski* uazał problem bezrobocia wśród młodzieży (Unia Europejska 23,1%, Polska 21% a Ukraina 45%). Referenci zaprezentowali wyniki badań ankietowych z 2014 r. zrealizowanych na próbie badawczej (870 Polaków i 1080 Ukraińców na 102 uczelniach).

Kolejną, piątą sesję tematyczną rozpoczęła Olena Kwas z Państwowego Uniwersytetu Pedagogiczny im. I. Franki w Drohobyczu, referatem o *Fundacji hrabiego Stanisława Skarbka w kontekście pogranicza kultur i narodów*, w którym szczegółowo omawiała historię oraz dzień obecny „Zakładu dla sierot i ubogich w Drohobyczu”, pierwszej tego typu instytucji dla dzieci w Europie. Igor Serych z NGO Ukraińskiego Stowarzyszenia Badań Wspólnoty Europejskiej przedstawił założenia i sposób funkcjonowania Szkoły III Tysiąclecia M.P. Szczetina,

której podstawa działania od 70 lat opiera się na zrównoważonym rozwoju osobowości. Interesującym było wystąpienie Magdaleny Szczypiorskiej-Mutor z Uniwersytetu Warszawskiego, która w wystąpieniu *Fotografia i nić. Pogranicza obrazów, sztuk i kultur w twórczości Małgorzaty Dmitruk* przedstawiła niezwykłą twórczość opierającą się na triadzie: ikona, fotografia i nić (cykl litografii „Panihida”). Jacek Mączka z PWSZ w Sanoku w wystąpieniu *Nomadzi ponowoczesnego kina – Jim Jarmusch i Quentin Tarantino* przedstawił istotne elementy współczesnej ironii, zaszyfrowania, gry przypadków i postawił tezę, że Polska nadal czeka na swojego Q. Tarantino. Jolanta Mazur-Fedak, w wystąpieniu *Poezja fotografii bieszczadzkiej* dokonując przeglądu zdjęć o tematyce bieszczadzkiej, wykazała wzajemne przenikanie i inspirowanie się poezji i fotografii.

Szosta sesja tematyczna przyniosła kolejnych 6 referatów analizujących współczesne pogranicza: Dariusza Wojakowskiego z Uniwersytetu Rzeszowskiego *Na pograniczach, czyli w centrum współczesnego świata*, Marcina Jurzysty reprezentującego Zespół Szkół w Czudcu i Uniwersytet Rzeszowski *Współpraca miasta Brody i powiatu strzyżowskiego – jako przykład kooperacji obwodu lwowskiego z województwami: podkarpackim i lubelskim*; Andrzeja Nikitorowicza z Pedagogium Wyższej Szkoły Nauk Społecznych w Warszawie oraz PWSZ w Suwałkach *Współczesne przemiany kulturowo-tożsamościowe na pograniczach, na przykładzie mniejszości ukraińskiej w województwie podlaskim*. O trudnościach występujących w procesach tworzenia się wspólnot na przykładzie amerykańskim mówił Tomasz Jerzy Brenet z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach w referacie, *Przełamywanie barier w świadomości – Latynosi w procesie tworzenia wspólnoty w USA*. Natomiast uwarunkowania społeczno-kulturowe uczniów romskiego pochodzenia w polskim systemie edukacyjnym przedstawiła Małgorzata Kozioł z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Siódma sesja tematyczna przyporządkowana została problemom edukacyjno-kulturowym. Ludmiła Sokuriańska z Charkowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Wasyla Karazina przedstawiła *Preferencje wartościowe a profesjonalno-statusowe zamierzenia absolwentów szkół Ziemi Charkowskiej*; Piotr Frączek z PWSZ w Sanoku omówił *Standardy i doświadczenia międzynarodowe w zakresie edukacji pracowników socjalnych*; Ireneusz Kowalewski z Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, zreferował zagadnienie *Edukacja zdrowotna w wybranych krajach Unii Europejskiej*; natomiast Sylwia Drozd i Ewelina Kleszcz-Ciupka z PWSZ w Sanoku zaprezentowały referat *Karta Dużej Rodziny – krok w stronę kultury*; a Anna Kor-

nasiewicz z PWSZ w Sanoku poświęciła swoje wystąpienie *Teoretycznym aspektem eurosieroctwa w ujęciu kulturowym*.

Następna, ósma sesja dotyczyła różnorodnych działań instytucji kultury na rzecz wspierania wielokulturowości. Pierwsze wystąpienie Leszka Puchały z MBP w Sanoku o *Bazach danych Sanockiej Biblioteki Cyfrowej* poświęcone było współpracy z Lwowską Narodową Naukową Biblioteką Ukrainy im. Vasyla Stefanyka oraz Archiwum Lwowskim, projektom (*Wspólne dziedzictwo kulturowe 2013*), konferencji (*Odkrywamy Lemkowszczyznę*), prasie sanockiej i sanockiej bibliotece cyfrowej. Beata Przewoźnik z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach w wystąpieniu *Wielokulturowość a biblioteka* przedstawiła działania zmierzające do włączenia się bibliotek w problemy wielokulturowości poprzez akcje: *Biblioteka miejscem spotkania wielu kultur* oraz *Wielokulturowość – jestem na tak*. Rolę i działania muzeów zaprezentowała Aneta Pawłowska z Uniwersytetu Jagiellońskiego w referacie *Współczesne muzeum – na pograniczu zwiedzania realnego i wirtualnego* przedstawiając zalety i wady obu form korzystania z instytucji. Waleria Skiba z Uniwersytetu Katolickiego w Rużomberku w wystąpieniu *Sztuka łamiąca bariery – teatr niepełnosprawnych przykładem poprawy jakości życia*, udowodniła na podstawie własnego doświadczenia w pracy z grupą osób („Świetliki”) niepełnosprawnych z deficytem umysłowym, jakie korzyści przynosi odpowiednio realizowana terapia zajęciowa. Sławomir Woźniak z BWA Galerii Sanockiej omówił działalność BWA Pracowni Edukacji Artystycznej działającej w strukturze biblioteki publicznej w Sanoku i realizującej projekty wystawiennicze, zajęcia z zakresu edukacji artystycznej, plastycznej dla dzieci, imprezy artystyczne (film, teatr, muzyka), warsztaty filmowe oraz inne zajęcia edukacyjne. Katarzyna Trusewicz w referacie *Performatywność pogranicza, performatywność na pograniczu*, po wyjaśnieniach terminologicznych dotyczących performatywności, performansu i pogranicza, przedstawiła procesy przenikania się na pograniczu kultur.

Ostatnia, dziewiąta sesja tematyczna w tym dniu, koncentrowała się na różnorodnych działaniach w zakresie kultury. Pierwsze wystąpienie, Jerzego Kowalewskiego z Lwowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Iwana Franki, dotyczyło edukacji międzykulturowej, kolejne, Witolda Nowaka z PWSZ w Sanoku, poruszało problem kolekcjonerstwa jako formy pamięci o przeszłości. Hubert Ossadnik z Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku w referacie *Czy muzea na wolnym powietrzu są w stanie odtworzyć klimat kultur pogranicza? Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku i jego rola w badaniu kultur pogranicza historycznej ziemi sanockiej* podjął się odpowiedzi na postawione w tytule referatu

pytanie o rolę muzeów na wolnym powietrzu. Vladislav Grešlík z Uniwersytetu w Preszowie przedstawił problematykę ikon w kościołach prawosławnych w regionie karpackim, natomiast Łukasz Matoga z Uniwersytetu Jagiellońskiego omówił *Regionalne szlaki kulturowe w kontekście rozwoju turystyki edukacyjnej w ośrodkach akademickich w Polsce. Studium przypadku Krakowa i województwa małopolskiego*. Ostatni referat, Marcina Krowiaka z Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku, ukazał działalność edukacyjno-promocyjną Muzeum.

Obrady ostatniej sesji plenarnej w sobotę (26 września 2015 r.) rozpoczął referat Bohdana Yuskivo z Rówieńskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego o *Polskim modelu świata w ukraińskiej przestrzeni medialnej*, w którym na przykładzie Polskiego Radia opisano obecność polskich mediów na Ukrainie. Drugie wystąpienie *Social crowdsourcing and citizen science for development of communities and engagement: cases from Poland and Ukraine* przedstawiła Antona Szyrkaruk z Akademii Ostrogskiej. Ostatni referent, Lech Krzyżanowski z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, zajął się wymiarem sprawiedliwości na pograniczach kulturowych ziem polskich w okresie międzywojennym.

Kolejna, dziesiąta już sesja tematyczna, poruszała różnorodne aspekty kultury polskiego pogranicza rusko-tatarskiego. Wysłuchano następujących referatów: Moniki Kamińskiej *Kultura pogranicza rusko-tatarskiego na przykładzie południowych rubieży ziemi halickiej w średniowieczu*; Christiny Przybyły z Uniwersytetu Jagiellońskiego *Współistnienie kultur na Górnym Śląsku na przełomie XIX i XX wieku. Religia, obyczaje, etos pracy w cieniu Trzech Cesarzy*; Roberta Lipelta z PWSZ w Sanoku *Reklama uzdrowiskowa na przykładzie uzdrowiska Iwonicz-Zródło do drugiej wojny światowej*; Marceli Gruszczyk z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach *Na pograniczu słowiańsko-germańskim. Działalność prołużycka Komitetu Słowiańskiego w latach 1945-1949*; oraz Radosława Grossa z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie *Działania oświatowe wobec młodzieży autochtonicznej na Warmii i Mazurach po drugiej wojnie światowej*.

Ostatnia, jedenasta sesja tematyczna tej konferencji, obejmowała problematykę folkloru. Pierwsze wystąpienie, Barbary Hołub z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, dotyczyło *Świątecznego ubioru ludności południowego Podlasia jako wyznacznika tożsamości kulturowej mieszkańców subregionu*. Omówiono znaczenie stroju ludowego w kulturze oraz przedstawiono 12 typów strojów kobiecych występujących w regionie południowego Podlasia. Kolejny referent, Joachim Popek z Uniwersytetu Rzeszowskiego, opierając się na materiale

źródłowym z centralnego archiwum ze Lwowa, przedstawił *Wpływ kolonizacji niemieckiej w Galicji na kulturę regionalną w XIX wieku*, formułując śmiałą tezę o pozytywnym wpływie kolonizacji niemieckiej na rozwój kultury Galicji i poszczególnych regionów. Analizie pobożności ludności wschodniego pogranicza, jako przykładowi międzykulturowego dialogu, poświęcił swoje wystąpienie Dominik Zimny. Referent przedstawił terminologię i pojęcia religijności oraz pobożności, wymieniając konkretne przykłady (Góra Grabarka, monaster w Jabłecznej). *Internetowy folklor* był przedmiotem wystąpienia Anny Chudzik z PWSZ w Sanoku, która zaprezentowała takie jego przejawy jak: listy łańcuszkowe, anegdoty, memy i gify, żarty słowne i rymowanki, legendy miejskie, zajęła się też relacjami folkloru a mass mediami. Ciekawy projekt edukacyjny związany z osobą Jerzego Rosenbera z Radomia przedstawiała Ewa Wziątek z UMCS w Lublinie w referacie *Oral history w międzykulturowym projekcie edukacyjnym*. W ostatnim referacie tej konferencji Katarzyna Lenkiewicz omówiła *Pionierski mit zagospodarowania Bieszczadów jako współczesna narracja odrealniona*.

W zakończeniu konferencji podziękowano licznie przybyłym (70 osób), podkreślono wielowątkowość obrad, różnorodność tematów i interdyscyplinarność problematyki. Konferencja „przeszła do historii”, a zamierzona publikacja pokonferencyjna będzie formą jej udokumentowania.

Konferencji towarzyszyły ciekawe wydarzenia kulturalne zorganizowane przez instytucje partnerskie lub przy ich pomocy. W pierwszym dniu obrad uczestnicy obejrżeli spektakl *Letni dzień* według sztuki Sławomira Mrożka, w wykonaniu Teatru BWA w Sanoku. Następnie w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej wysłuchali koncertu *Muzyka na pograniczu* w wykonaniu wykładowców i studentów Zakładu Edukacji Artystycznej w Zakresie Sztuki Muzycznej PWSZ w Sanoku. W piątek (25 września) obradom towarzyszył specjalny Kiermasz Wydawnictw Regionalnych, gdzie można się było zapoznać z publikacjami: Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sanoku, Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku, Muzeum Historycznego w Sanoku oraz PTTK Oddział Sanok. Po południu w sali Gobelinowej Muzeum Historycznego odbyła się projekcja wybranych etiud studenckich powstałych pod okiem reporterów – Wojciecha Barczaka i Wojciecha Słodkowskiego w latach 2011-2014 w Sanoku i w okolicach. Ich tematyka obejmowała różnorodną problematykę – od medycyny ludowej po sanockie talenty muzyczne.